

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

Arvopaperisijoitukset ulkomaille kasvoivat vuoden 2014 toisella neljänneksellä

Korjaus. Julkistuksen lukuja korjattu 18.9.2014. Korjatut luvut on merkitty punaisella.

Suomesta sijoitettiin ulkomaisiin arvopapereihin tavanomaista enemmän vuoden 2014 toisella neljänneksellä. Vaihtotase pysyi alijäämäisenä.

Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Vuoden 2014 toisella neljänneksellä nettomääräinen pääoman tuonti Suomeen väheni 3,2 mrd. euroon vuoden ensimmäisen neljänneksen 7,4 mrd. eurosta. Pääomaa tuotiin lähinnä suorina sijoituksina ja muina sijoituksina eli lainoina, talletuksina ja kauppaluottoina. Pääomaa vietiin eniten arvopaperisijoituksina.

Ulkomainen nettovarallisuusasema nousi hieman neljänneksen loppua kohden huhti-toukokuun notkahduksen jälkeen ollen 11,9 mrd. euroa. Nettovarallisuutta ovat nostaneet myös valuuttakurssi- ja arvostuserien muutokset 2,2 mrd. euron verran.

Kesäkuun 2014 lopussa suomalaisilla oli saamisia ulkomailta 685,9 mrd. euroa ja velkoja ulkomaille 674,0 mrd. euroa. Sekä saamiset että velat ovat kasvaneet edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta, saamiset 36,5 mrd. euroa ja velat 49,0 mrd. euroa.

Arvopaperit

Vuoden 2014 toisella neljänneksellä Suomeen tuotiin pääomaa 2,0 mrd. euroa arvopaperivelkoina. Osakkeisiin sekä sijoitusrahasto-osuuksiin sijoitettiin ulkomailta 2,0 mrd. euroa, joka jakaantui tasaisesti rahoitusinstrumenttien kesken. Arvopaperivelkakanta ulkomaille oli yhteensä 277,9 mrd. euroa, josta 85,4 mrd. euroa oli sijoituksia osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin ja 192,5 mrd. euroa oli sijoituksia velkapapereihin.

Arvopaperisaamisina ulkomaille sijoitettiin 12,3 mrd. euroa, josta 4,6 mrd. euroa oli sijoituksia osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin. Ulkomaisiin osakkeisiin sijoitettiin 2,2 mrd. euroa ja sijoitusrahasto-osuuksiin 2,4 mrd. euroa. Velkapapereihin sijoitettiin yhteensä 7,7 mrd. euroa, joka koostui pääasiassa sijoituksista pitkäaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin. Arvopaperisaamiset ulkomailta olivat yhteensä 272,1 mrd. euroa

kyseisenä ajanjaksona, josta 131,1 mrd. euroa oli sijoituksia osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin ja 141,0 mrd. euroa oli sijoituksia velkapapereihin.

Vuoden 2014 toisella neljänneksellä arvopapereiden arvonmuutokset ovat kasvattaneet arvopaperisaamisia 5,5 mrd. euroa ja velkoja 3,9 mrd. euroa. Ulkomailta Suomeen maksettiin osinkoina 0,8 mrd. euroa ja vastaavasti Suomesta ulkomaille maksettiin osinkoina 1,8 mrd. euroa. Vuoden 2014 ensimmäisellä puoliskolla osinkoja maksettiin ulkomailta Suomeen yhteensä 1,1 mrd. euroa ja Suomesta ulkomaille 2,3 mrd. euroa.

Suorat sijoitukset

Suorien sijoitusten bruttosaamiset vuoden 2014 toisen neljänneksen lopussa olivat 140,4 mrd. euroa ja vastaavat velat 104,0 mrd. euroa. Alkuvuoden aikana saamiset vähenivät 2,1 mrd. euroa ja velat kasvoivat 9,6 mrd. euroa.

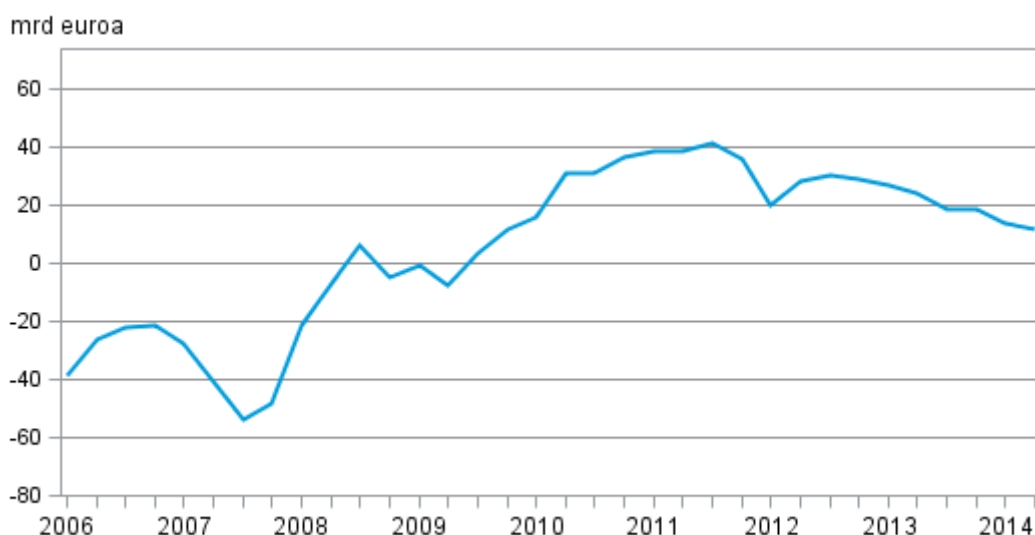
Suorien sijoitusten kantojen muutokset selittyvät lähinnä konsernien sisäisten lainojen ja kauppaluottojen muutoksilla. Alkuvuonna nämä vieraan pääoman ehtoiset saamiset vähenivät 2,8 mrd. euroa ja vastaavat velat kasvoivat 6,2 mrd. euroa.

Suomelle kertyi tuottoja ulkomaisista suorista sijoituksista tammi-kesäkuun aikana 3,2 mrd. euroa ja Suomesta ulkomaille vastaavana ajanjaksona tuottoja kirjautui 1,5 mrd. euroa.

Muut sijoitukset

Vuoden 2014 toisella neljänneksellä Suomesta vietiin nettomääräisesti muina sijoituksina eli lainoina, talletuksina ja kauppaluottoina 10,9 mrd. euroa. Tähän vaikuttivat eniten sekä ulkomaisten talletusvelkojen kasvu 5,8 mrd. eurolla, että talletusvelkojen kasvu 5,8 mrd. eurolla. Neljänneksen lopussa muina sijoituksina saamisia oli 168,3 mrd. euroa ja velkoja 203,4 mrd. euroa.

Ulkomainen nettovarallisuus neljännesvuosittain

Vaihtotase

Vaihtotase oli 1,4 mrd. euroa alijäämäinen vuoden 2014 toisella neljänneksellä. Alijäämä on siten kasvanut vuoden 2013 vastaavasta ajankohdasta, jolloin vaihtotase oli 1,1 mrd. euroa alijäämäinen.

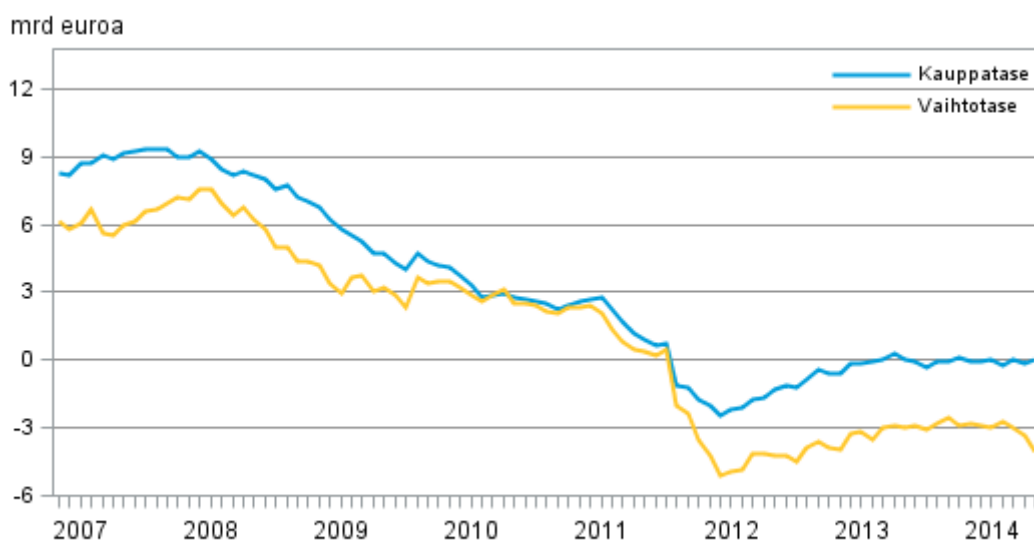
Vaihtotaseen alueristä kaikki muut erät kauppataasetta lukuunottamatta olivat alijäämisiä. Maksutaseen mukainen kauppataase oli 0,5 mrd euroa ylijäämäinen, mikä oli seurausta toukokuun kulkuneuvojen viennin kasvusta. Palvelutase oli 0,8 mrd. euroa alijäämäinen, kun palveluvienti oli 4,7 mrd. euroa ja palvelutuonti 5,6 mrd. euroa.

Ensitulon tili oli 0,5 mrd. euroa alijäämäinen. Ensitulon tilin merkittävin aluerä on sijoitustulo, joka koostuu Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen maksetuista koroista, osingoista ja uudelleensijoitetuista voitoista. Sijoitustuloja ulkomailta Suomeen maksettiin yhteensä 3,6 mrd euroa ulkomaille ja Suomesta ulkomaille sijoitustuloja maksettiin 4,1 mrd. euroa.

Suomen maksutase heinäkuussa 2014

Vaihtotase heinäkuussa 0,8 mrd euroa alijäämäinen. Vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana vaihtotase oli 0,04 mrd euroa alijäämäinen. Vaihtotaseen 12 kuukauden liukuva summa oli 4,0 mrd. euroa alijäämäinen.

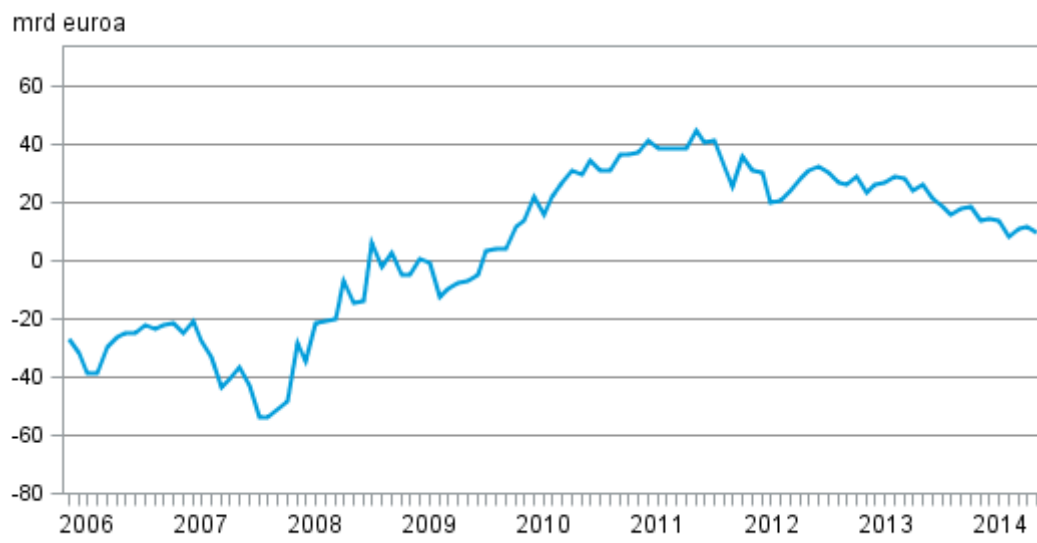
Suomen vaihtotase ja kauppataase, 12 kk liukuva summa

Heinäkuussa Suomeen tuotiin nettomääräisesti pääomaa 2,2 mrd.euroa. Suorina sijoituksina pääomaa tuotiin nettomääräisesti 2,2 mrd. euroa ja arvopaperisijoituksina pääomaa tuotiin nettomääräisesti 0,9 mrd. euroa, kun taas muina sijoituksina pääomaa vietiin nettomääräisesti 1,4 mrd. euroa.

Heinäkuun 2014 lopussa ulkomainen nettovarallisuusasema oli 9,3 mrd. euroa. Suomalaisilla oli saamia 685,9 mrd. euroa ja velkoja ulkomaille 676,6 mrd. euroa.

Ulkomainen nettovarallisuus kuukausittain

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Suomen vaihtotase neljännesvuosittain 2014, milj. euroa.....	6
Liitetaulukko 2. Suomen maksutase kuukausittain 2014, milj. euroa.....	6
Liitetaulukko 3. Suomen vaihtotase kuukausittain 2014, milj. euroa.....	6
Liitetaulukko 4. Ulkomaiset saamiset ja velat sijoituslajeittain kuukausittain 2014, milj. euroa.....	7
Liitetaulukko 5. Suomen maksutase 2014, milj. euroa.....	8

Kuviot

Kuviot

Liitekuvio 1. Suomen vaihtotase ja kauppataase.....	9
Laatuseloste: Suomen maksutase ja ulkomainen varallisuusasema.....	10

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Suomen vaihtotase neljännesvuosittain 2014, milj. euroa

		Vuosi/neljännes				
		2013/Q2	2013/Q3	2013/Q4	2014/Q1	2014/Q2
Tulot	1. Vaihtotase	22596	22593	23494	21705	23392
	1.1 Tavarat	14050	13529	14221	13205	14445
	1.2 Palvelut	4874	5505	5427	4872	4742
	1.3 Ensitulo	3402	3282	3566	3365	3921
	1.4 Tulojen uudelleenjako	270	276	280	263	283
Menot	1. Vaihtotase	23711	22759	23790	23131	24819
	1.1 Tavarat	13437	14031	14056	13479	13945
	1.2 Palvelut	5636	5545	5932	5231	5560
	1.3 Ensitulo	3759	2326	3136	3040	4425
	1.4 Tulojen uudelleenjako	878	857	665	1382	890

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 2. Suomen maksutase kuukausittain 2014, milj. euroa

	Vuosi/kk						
	2014/01	2014/02	2014/03	2014/04	2014/05	2014/06	2014/07
1. Vaihtotase	-555	-220	-651	-1 170	-199	-59	-765
1.1 Tavarat	-327	56	-2	-164	532	133	-101
1.2 Palvelut	-116	-117	-126	-276	-281	-261	-86
1.3 Ensitulo	262	213	-150	-528	-247	272	-397
1.4 Tulojen uudelleenjako	-373	-373	-373	-202	-202	-202	-181
2. Pääomatase	12	12	12	12	12	12	12
3. Rahoitustase	-7 559	3 785	-3 592	-4 662	1 700	-271	-2 152
3.1 Suorat sijoitukset	-32	-2 995	-3 691	-5 019	1 885	158	-2 225
3.2 Arvopaperisijoitukset	-6 073	-750	-266	5 468	1 719	3 139	-918
3.3 Muut sijoitukset	-1 364	7 618	233	-4 907	-2 398	-3 605	1 409
3.4 Johdannaiset	-49	-30	44	-76	533	12	-408
3.5 Valuuttavaranto	-40	-58	89	-128	-40	25	-9
4. Virheelliset ja tunnistamattomat erät	-7 016	3 993	-2 953	-3 505	1 888	-225	-1 398

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

2) Taulukossa esitettävät arvot ovat nettovirtoja ajanjakson aikana.

3) Rahoitustase = saamiset - velat

Liitetaulukko 3. Suomen vaihtotase kuukausittain 2014, milj. euroa

		Vuosi/kk						
		2014/01	2014/02	2014/03	2014/04	2014/05	2014/06	2014/07
Tilikirjaus								
Tulot	1. Vaihtotase	7 202	7 068	7 436	7 781	8 165	7 446	7 413
	1.1 Tavarat	4 350	4 310	4 545	4 681	5 134	4 631	4 400
	1.2 Palvelut	1 631	1 618	1 624	1 586	1 577	1 579	1 730
	1.3 Ensitulo	1 133	1 052	1 179	1 420	1 360	1 142	1 191
	1.4 Tulojen uudelleenjako	88	88	88	94	94	94	92

		Vuosi/kk						
		2014/01	2014/02	2014/03	2014/04	2014/05	2014/06	2014/07
Menot	1. Vaihtotase	7 756	7 288	8 087	8 951	8 364	7 504	8 178
	1.1 Tavarat	4 678	4 254	4 547	4 844	4 602	4 498	4 501
	1.2 Palvelut	1 747	1 734	1 749	1 862	1 858	1 840	1 816
	1.3 Ensitulo	871	839	1 330	1 948	1 607	869	1 588
	1.4 Tulojen uudelleenjako	461	461	461	297	297	297	273

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 4. Ulkomaiset saamiset ja velat sijoituslajeittain kuukausittain 2014, milj. euroa

Tilikirjaus		Vuosi/kk						
		2014/01	2014/02	2014/03	2014/04	2014/05	2014/06	2014/07
Saamiset	Yhteensä	-339	-3 651	-1 875	-4 257	680	-3 912	-10 462
	1. Suorat sijoitukset	832	-894	-464	-597	293	-896	-493
	1.1 Oma pääoma	734	589	144	-1 253	141	576	425
	1.2 Muu pääoma	98	-1 483	-608	656	152	-1 472	-919
	2. Arvopaperisijoitukset	-1 389	3 099	-947	6 111	4 454	1 717	-935
	2.1 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	308	1 598	-862	2 344	2 290	-40	19
	2.2 Joukkovelkakirjalainat	-2 324	984	76	2 908	2 291	1 666	-552
	2.3 Rahamarkkinapaperit	627	517	-161	858	-127	91	-401
	3. Muut sijoitukset	4 258	-2 418	6 305	-4 552	2 288	-1 364	-5 041
	4. Johdannaiset	-3 999	-3 379	-6 858	-5 090	-6 314	-3 394	-3 984
	5. Valuuttavaranto	-40	-58	89	-128	-40	25	-9
Velat	Yhteensä	7 220	-7 436	1 718	406	-1 021	-3 641	-8 310
	1. Suorat sijoitukset	865	2 100	3 227	4 423	-1 593	-1 054	1 731
	1.1 Oma pääoma	172	172	172	4 209	-985	-1 984	1 593
	1.2 Muu pääoma	693	1 928	3 055	214	-607	929	138
	2. Arvopaperisijoitukset	4 684	3 849	-680	642	2 734	-1 422	-17
	2.1 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1 983	435	-170	306	893	781	308
	2.2 Joukkovelkakirjalainat	1 428	4 457	2 051	113	670	-1 782	67
	2.3 Rahamarkkinapaperit	1 272	-1 043	-2 561	223	1 171	-421	-392
	3. Muut sijoitukset	5 621	-10 037	6 073	355	4 685	2 241	-6 450
	4. Johdannaiset	-3 949	-3 349	-6 902	-5 015	-6 847	-3 406	-3 575
	5. Valuuttavaranto	.	.	.	.	.	.	.

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 5. Suomen maksutase 2014, milj. euroa

	Vuosi 2013	12 kk:n liukuva summa	2014/06	2014/07
1. Vaihtotase	-2 851	-4 040	-59	-765
1.1 Tavarat	83	-15	133	-101
1.2 Palvelut	-1 662	-1 778	-261	-86
1.3 Ensitulo	1 246	432	272	-397
1.4 Tulojen uudelleenjakko	-2 518	-2 679	-202	-181
2. Pääomatase	184	138	12	12
3. Rahoitustase	-3 308	-8 293	-271	-2 152
3.1 Suorat sijoitukset	3 179	-10 476	158	-2 225
3.2 Arvopaperisijoitukset	-5 428	3 791	3 139	-918
3.3 Muut sijoitukset	204	-1 081	-3 605	1 409
3.4 Johdannaiset	-2 032	-1 271	12	-408
3.5 Valuuttavaranto	768	744	25	-9
4. Virheelliset ja tunnistamattomat erät	-641	-4 391	-225	-1 398

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä

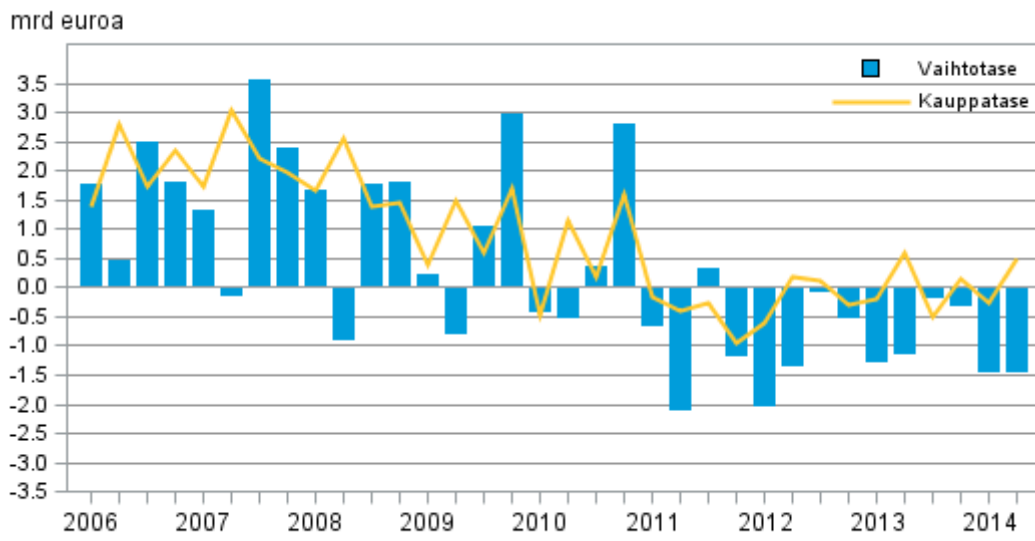
2) Taulukossa esitettävät arvot ovat nettovirtoja ajanjakson aikana

3) Rahoitustase = saamiset - velat

Kuviot

Liitekuvio 1. Suomen vaihtotase ja kauppataase

Laatuseloste: Suomen maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema muodostavat ulkomaisten tilastojen kokonaisuuden, joka kuvaa kansantalouden ulkoista tasapainoa sekä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja. Tilastoa voidaan käyttää analysoitaessa kansantalouden ulkoista tasapainoa, tai saamis- ja velkasuhteita, niiden rakennetta ja kehitystä, tai vertailtaessa niitä muihin maihin.

Maksutaseella tarkoitetaan tilinpitoasetelmaa, joka kuvaa järjestelmällisesti kansantalouden ja muun maailman väliset liiketoimet tietyltä ajanjaksolta sekä reaalityökalouden että rahoituspuolen näkökulmasta. Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema ovat osa kansantalouden tilinpitojärjestelmää.

Maksutase kattaa liiketoimet, jotka tehdään kansantalouteen kuuluvien talousyksiköiden (kotimaassa asuvien) ja muuhun maailman kuuluvien talousyksiköiden (ulkomailla asuvien) kesken. Maksutase koostuu vaihto-, pääoma- ja rahoitustaseesta.

Ulkomaisen varallisuuden tilasto kuvaa rahoitustaseen pääomavirroista syntyneitä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja.

Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden tilastojen laadinnassa noudatetaan IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) ohjeita ja suosituksia. Euroopassa maksutasetilastointia ohjeistavat Euroopan keskuspankki (rahoitustase) ja Eurostat (vaihtotase).

Maksutasetilastointi perustuu Suomen lakisääteisiin velvoitteisiin tuottaa ja raportoida maksutasetilastoa Euroopan keskuspankille (EKP) (EKP:n suuntaviivat EKP/2011/23) ja Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle Eurostatille (Euroopan komission asetus N:o 555/2012) sekä Kansainväliselle valuuttarahastolle (IMF).

Maksutasetta on julkaistu vuodesta 1922 lähtien, vuodesta 1948 maksutasetta on laadittu IMF:n maksutasekäsikirjan mukaisesti.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Maksutasetilaston järjestelmä käyttää kuvauksessaan seuraavia tilastoyksiköitä ja niiden ryhmittelyjä

- taloudellinen alue
- institutionaaliset yksiköt ja sektorit
- Suomessa asuva, Ulkomailla asuva (residence)
- virrat ja varannot

Käytetyt luokitukset liittyvät tilastoyksiköihin:

- institutionaalinen yksikkö- ja sektoriluokitus
- rahoitusvaateiden luokittelu

Maksutasetilaston keskeisiä käsitteitä ovat :

- **Vaihtotase:** Kuvaa ulkomaisten taloustoimien, kuten tavaroiden ja palvelujen ulkomaankaupan, ensitulojen ja tulojen uudelleenjaon, vaikutusta kansantuloon ja kansantalouden säästämisen ja investointien väliseen tasapainoon.
- **Kauppataase:** Kuvaa tavaroiden ulkomaankaupan tasapainoa viennin ja tuonnin osalta.
- **Rahoitustase:** Kuvaa vaihtotaseen alijäämän rahoitusta tai ylijäämän sijoittamista ulkomaille ja koostuu suorista sijoituksista, arvopaperisijoituksista, muista sijoituksista, johdannaisista sekä keskuspankin valuuttavarannon muutoksista.

- **Ulkomainen (netto)varallisuusasema:** Kertoo rahoitussaamisten ja velkojen arvon ja rakenteen tilastointiajanjakson lopussa.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maksutasetilaston laatimiseen käytetään suoraa tiedonkeruuta ja muista taloustilastoista johdettua tietoa. Tullihallitus kerää tiedot tavaroiden ulkomaankaupasta sekä julkaisee ulkomaankauppatilastot. Tilastokeskus kerää tiedot palvelujen kansainvälisestä kaupasta, tulojen uudelleenjaosta ja pääomansiirroista. Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen, pääomakorvausten ja ulkomaisen varallisuuden tilastointia varten. Seuraavaksi esitellään maksutaseen aluerien eri tietolähteet ja laadintamenetelmät.

2.1 Vaihtotase

2.1.1 Kauppatase

Maksutasetilastoinnissa tavarantuonnin arvot muutetaan Tullihallituksen ulkomaankauppatilaston cif-määräisistä tuonnin arvoista maksutaseen fob-määräisiksi arvoiksi, jolloin rahdin ja vakuutuksen osuus tavarantuonnista siirretään kuljetusmenoihin. Lisäksi Tullihallituksen ulkomaankauppatilaston tuontiin ja vientiin lisätään alustoimitukset, joihin kuuluvat muun muassa satamissa ja terminaaleissa hankitut tavarat ja polttoaineet. Maksutasetilastoinnin maittain jaetuissa tavarakauppatiedossa vienti on tilastoitu määrämään mukaan, tuonti EU-alueelta lähetysmaan mukaan 31.12.2012 saakka ja alkuperämaan mukaan 1.1.2013 alkaen ja tuonti EU:n ulkopuolelta alkuperämaan mukaan.

Tullihallitus kerää kaikki tavarakaupan tilastoinnissa tarvittavat tiedot. Tiedot Suomen kaupankäynnistä EU:n ulkopuolisten kanssa saadaan tullausjärjestelmästä. EU:n sisäisestä kaupasta tuojat ja viejät ilmoittavat kuukausittain EU:n Intrastat-järjestelmän mukaiset tilastotiedot tullilaitoksen aluehallintoon, joka tarkistaa ne ja toimittaa edelleen Tullihallitukselle.

2.1.2 Palvelut

Palveluerissä käytetään Tilastokeskuksen keräämää tietoa matkailun, kuljetuksen ja ns. muiden palvelujen kaupan erilliskyselyistä.

Palvelut, matkailu

Matkailuerään tilastoidaan kaikki muut matkasta aiheutuvat menot kuin maiden väliset kuljetukset, jotka luetaan kuuluvaksi kuljetuserään. Matkailuerään kuuluviksi luetaan myös risteilyistä, kausi- ja rajatyöntekijöistä sekä ulkomaisesta opiskelusta ja sairauenhoidosta aiheutuneet menot.

Palvelut, kuljetus

Kuljetuksista valtaosa on merikuljetusrahtimenoja ja alusten maksamia ahtaus-, satama-, väylä- ja luotsimenoja. Merikuljetusrahtitulot ovat suomalaisten varustamojen ulkomaisten tavaroiden kuljetuksista ansaitsemia tuloja. Vastaavat menot ovat ulkomaisille kuljettajille maksettuja merikuljetusmenoja. Huomattava kuljetustuloerä on ulkomaisilta matkailijoilta saatu kuljetustulo, joka jakautuu merikuljetustuloon ja lentokuljetustuloon. Vastaavat menot ovat suomalaisten ulkomaisille kuljetusyrityksille maksamia menoja.

Palvelut, muut palvelut

Muihin palveluihin luetaan vakuutus- ja rahoituspalvelut, posti- ja telekommunikaatiopalvelut, rakennuspalvelut, tietotekniikka- ja informaatiopalvelut, rojaltit ja lisenssimaksut, muut liike-elämän palvelut sekä henkilökohtaiset, kulttuuri- ja virkistyspalvelut.

Tiedot ulkomaisista vakuutustuloista ja -menoista saadaan Finanssivalvonnan toteuttamasta vuosikyselystä. Kyselyssä ovat mukana kaikki Suomessa vakuutuksia myyvät yritykset. Tavaravakuutusta koskevat tiedot perustuvat pääosin Tullihallituksen määrävuosittain toteuttaman tavarakaupan rahti- ja vakuutuskyselyn tuloksiin. Lisäksi suomalaisilta yrityksiltä tiedustellaan palvelukyselyn yhteydessä niiden ulkomailta hankkimia vakuutuspalveluja.

2.1.3 Ensitulo: palkansaajakorvaukset ja pääomakorvaukset

Tuotantotekijäkorvauksiin luettavat palkat ja palkkiot sisältävät maksut ammattipalveluista ja muut henkilökohtaiset palkat ja palkkiot sekä työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Nämä tiedot saadaan verottajan maksuunpanotilastosta ja rajoitetusti verovelvollisten aineistosta.

Pääomakorvaukset tilastoidaan pääosin Tilastokeskuksen ja Suomen Pankin tekemien maksutasekyselyjen mukaisesti ja tiedot pääomakorvauksista laaditaan sijoituslajeittain.

2.1.4 Tulojen uudelleenjako

Vastikkeettomat tulonsiirrot jaetaan yksityisiin ja julkisiin. Yksityisten tulonsiirtotietojen laadinnassa on käytetty apuna historiallista aineistoa, hallinnollista budjettitietoa, asiantuntija-arviota sekä muiden yksityisten tulonsiirtojen tapauksessa vakuutuspalveluja koskevaa kyselyä. Julkisten tulonsiirtojen ennakkotiedot kerätään Valtiokonttorista saatavista valtion kirjanpitolietoista, ja vuoden lopussa Tilastokeskus tarkistaa ne tilinpäätösaineiston ja erityisselvitysten perusteella. Erityisselvityksiin käytetään EU:n Suomea koskevissa tilastoissaan ilmoittamia tukipalkkioiden ja muiden EU-maksujen tietoja.

2.2. Pääomatase

Pääomansiirtojen tilastotiedot perustuvat Tilastokeskuksen käytössä oleviin hallinnollisiin aineistoihin, pääasiassa valtion tilinpäätökseen.

Vaihtotaseen ja pääomataseen puuttuvien kuukausi- ja neljännesvuositietojen arviointi

Palveluerien kuukausittaiset ennakoarviot tehdään rakenteellisiin aikasarja- ja indikaattorimalleihin perustuvaa menettelyä käyttäen. Siinä estimoitavaa palvelukauppaa tarkastellaan osana koko ulkomaankauppaa. Neljännesvuosittaiset mallitulokset jaetaan kuukausille.

Tietoja korjataan kahdessa vaiheessa, ensin neljännesvuosittain, kun saadaan tilastotiedot matkailusta, kuljetuksesta ja muista palveluista. Toinen revisio ajoittuu vuosittain syyskuuhun, kun muiden palvelujen vuosikyselyn tulokset valmistuvat.

Pienten erien osalta, kuten palkkojen, yksityisten tulojen uudelleenjaon ja pääomansiirtojen, joissa tieto saadaan vuosittain, kuukausiarviot perustuvat pääsäännön mukaan edellisen vuoden tasoon, joka on jaettu tasan kuukausille.

2.3 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen ja pääomakorvausten virroista sekä ulkomaisten saamisten ja velkojen varantiedoista.

Maksutasekyselyjä on nykyään kolmentyyppisiä:

1. Tilastokeskuksen ulkomaisten rahoitussaamisten ja -velkojen kuukausi- ja vuosikyselyt, joilla kerätään tiedot saamisten ja velkojen varannoista ja niiden muutoksista (netto), arvostuseristä sekä vastaavista koroista ja osingoista sektoreittain.
2. Suomen Pankin tilinhoitajayhteisöille (kotimaiset arvopaperien säilyttäjät) suunnattu kuukausittainen arvopapereiden säilytyskysely.
3. Suomen Pankin kuukausikysely ulkomaisista arvopaperisaamisista ja -veloista.

Lisäksi Suomen Pankki kerää tietoja maksutasetta varten myös EKP:n rahalaitosten ja sijoitusrahastojen tasetiedonkeruiden yhteydessä.

Tilastointijärjestelmän peruseriaatteena on kysely suoraan tiedon lähteeltä eli sijoitus- tai rahoituspäätöksiä tekevilta institutionaalisilta yksiköiltä. Maksutasekyselyt ovat luonteeltaan kokonaistutkimuksia, joista pienet yritykset on jätetty pois.

Yrityssektorin kyselyjen kehikot määritellään Tilastokeskuksen yritys- ja yhteisörekisterin perusteella. Yritysrekisterissä on tiedot noin 300 000 yhteisöstä sekä merkintä ulkomaalaisomistuksesta. Lisäksi rekisterissä on lisätietona luettelo yrityksistä, joilla on ulkomaisia tytäryrityksiä. Kehikkoja täydennetään verohallinnolta saatavien 15 000 suurimman yrityksen tasetietojen sekä kyselyistä saatujen tietojen perusteella. Yrityssektorin maksutasekyselyihin otetaan mukaan sellaiset yritykset, joiden ulkomaisten

saamisten ja velkojen ennakkoidaan näiden tietolähteiden perusteella olevan suurimpia. Käytännössä kuukausikyselyn piirissä on viime vuosina ollut noin 90–140 yritystä ja vuosikyselyissä yhteensä noin 1 000–1 200 yritystä.

Rahalaitosten ja sijoitusrahastojen määritelmien ulkopuolelle jäävät muut rahoitussektorin toimijat valitaan maksutasekyselyihin Finanssivalvonnan tietojen, verohallinnon tasetietojen ja yritysrekisterin avulla samalla tavalla kuin yrityssektorin tapauksessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Maksutasetilastojen laadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi on kiinnitetty suurta huomiota käytännön kyselykehikkojen määrittelyyn ja rekisterien tarkkuuteen. Tilastointiin vaikuttavat rahoitusmarkkinoiden ja yrityssektorin institutionaaliset muutokset on pyritty ottamaan huomioon. Rahoitustaseessa työeläkelaitosten nopeasti kasvava ulkomainen sijoitustoiminta on muuttanut pääomanliikkeiden sektorirakennetta. Yritysten ulkomailla olevat rahoituskeskukset lisäävät yritysten sisäisten, suoriin sijoituksiin tilastoitavien, lyhytaikaisten pääomanliikkeiden vaihtelua. Monikansallisten pankkikonsernien sisäiset pääomavirrat näkyvät erityisesti muissa sijoituksissa. Yrityskaupat aiheuttavat suuria heilahteluja niin suoriin sijoituksiin kuin arvopaperisijoituksiinkin. Tietojen oikeellisuutta ja tarkkuutta tarkastellaan säännöllisesti. Paljon otantavirhettä tärkeämpiä virhelähteitä ovat kehikkovirhe ja mittausvirhe. Kehikkovirhettä syntyy rekisterien jälkeensä jääneisyydestä, kun kaikkia vastaajia ei löydetä, ja mittausvirhettä vastaajien tulkitessa väärin kyselyn tiedonantovaatimusta. Suomen tilastot ovat herkkiä juuri kehikko- ja mittausvirheiden suhteen, koska Suomessa on kansantalouden kokoon verrattuna erittäin suuria kansainvälisiä yrityksiä.

Maksutaseen tilastovirhe

Maksutaseen kahdenkertaisen kirjanpidon periaatteiden mukaisesti maksutaseen osatekijöiden, eli vaihto- ja pääomataseen ja rahoitustaseen summa on nolla. Käytännössä loppusumma on yleensä positiivinen tai negatiivinen luku.

Virheelliset ja tunnistamattomat erät kokonaisuutena ovat kaikkien maksutaseen erien virheiden ja puuttuvien tietojen nettosuure.

Laskennallisesti virhetermillä saatetaan kirjausten yhteenlaskun loppusumma keinotekoisesti nollassi, eli termi on itseisarvoltaan yhtä suuri mutta erimerkkinen kuin muutoin lopputuloksena oleva luku. Tilastovirhe on suhteellisesti suurempi kuukausi- ja neljännesvuositilastossa kuin vuositasolla, koska jälkimmäisessä tarkastelussa monet ajoituserot häviävät. Suurten kansainvälisten yritysten ulkomaiset liiketoimet aiheuttavat tilastoihin huomattavaa vaihtelua, ja niiden liiketoimien vastaerät eivät rahaliiton oloissa välttämättä tule näkyviin Suomen maksutasetilastossa. Lisäksi ajoituserot kirjauksissa saattavat näkyä suurina tilastovirheinä tai peräkkäisinä suurina erimerkkisinä tilastovirheinä.

Vuosikyselyihin perustuvat tiedot arvioidaan tilastovuoden kuukausi- ja neljännesvuosiennakkotilastoihin. Siten tietojen saanti täydentyy ajan mittaan, mikä saattaa johtaa huomattaviin korjauksiin tilastoissa. Suurimmat korjaukset ovat johtuneet yritysten voitonjakotietojen ja uudelleen sijoitettuja voittoja koskevien tietojen saamisesta käyttöön vasta tilastovuotta seuraavan vuoden syksyllä. Tullihallitus korjaa kuukausittaisia ulkomaankauppatietoja vähitellen tilastovuotta seuraavan vuoden kevääseen saakka. Sen sijaan palvelujen ulkomaankaupan käsitteen ja tilastoinnin tarkentaminen on johtanut palveluerien tietojen merkittäviin tasotarkistuksiin 2000-luvun loppupuolella.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuukausittainen maksutase julkaistaan noin 6 viikon kuluttua tilastokuukauden päättymisestä heti ulkomaankauppatilaston julkaisemisen jälkeen. Kunkin kuukausitiedotteen yhteydessä korjataan myös edellisen kuukauden tiedot. Kuukausitilastoihin arvioidaan neljännesvuosittain ja vuosittain kerättävät tiedot. Laajemmat vuositiedot valmistuvat noin 10 viikossa. Kuukausi- ja neljännesvuositietojen keskinäinen tarkennus- ja korjausrhythmi on sovitettu yhteen. Vuositiedot suorien sijoitusten vuosikyselyistä ja muiden palvelujen kyselyistä valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden syksyyn mennessä, kun kaikki perustiedot on saatu. EKP:n ja Eurostatin korjausrhythmin mukaan suurimmat korjaukset tehdään aina maaliskuun ja

syyskuun lopussa. Tuolloin korjataan kaikki edellisen vuoden kuukausi- ja neljännesvuositiedot, jotta ne saadaan yhteneviksi korjattavien vuositasen lukujen kanssa. Myös päättynyttä vuotta edeltävän vuoden tietoja korjataan. Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Maksutasetiedot julkaistaan Tilastokeskuksen verkkosivulla. Tilastokeskus julkistaa kuukausittain maksutasetiedotteet ja neljännesvuosittain hieman yksityiskohtaisemmat maksutaseen, ulkomaisen varallisuuden sekä ulkomaisen bruttovelan tiedot. Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuusaseman vuosijulkaisu sisältää pitkiä aikasarjoja maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden eristä sekä ristiintaulukointeja sektoreittain ja vaateittain. Vaihtotaseen erien tiedot on vuosijulkaisussa luokiteltu yksityiskohtaisesti palveluerittäin.

Kuukausitiedotteet julkaistaan Tilastokeskuksen verkkopalvelun kautta ensimmäistä kertaa 11.7.2014. Neljännesvuositiedot julkaistaan Tilastokeskuksen sivuilla 15.9.2014 alkaen ja vuositiedot 17.9.2014 alkaen. Neljännesvuositiedot ovat saatavilla Suomen Pankin verkkosivujen kautta 14.9.2014 saakka ja vuositiedot 16.9.2014 saakka <http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/maksutase/Pages/taulukot.aspx>

6. Tietojen vertailukelpoisuus

Maksutasetilastoa laaditaan kansainvälisten tilastostandardien ja IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) mukaisesti, mikä takaa tilaston vertailukelpoisuuden. Sekä OECD että IMF ovat julkaisseet uudistetut tilastointistandardinsa. Uusien standardien mukaisten tilastojen julkaisu Suomessa alkoi kesällä 2014.

Vanhojen standardien mukaiset maittaiset ja toimialoittaiset kanta- ja virtatiedot ovat saatavilla Suomen Pankin verkkosivujen kautta neljännesvuositietojen osalta 14.9.2014 saakka ja vuositiedot 16.9.2014 saakka. <http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/maksutase/Pages/taulukot.aspx>

7. Selkeys ja yhtenäisyys

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema ovat osaksi muista tilastoista johdettu tilasto. Lähdetilastojen ja maksutaseen välillä on eroja muun muassa tiettyjen erien laskennoista tai käsitteiden määritelmistä johtuen. Esimerkkinä tällaisesta erästä on tavaroiden ulkomaankauppa.

Lisätietoja

Mira Malhotra 029 551 3411

Tapio Kuusisto 029 551 3318

Vastaava tilastojohtaja:

Leena Storgårds

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

---

*Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi*

ISSN 2342-3463 (pdf)

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*